

ÚVODNÝ LIST EXPONÁTU

Rady, ako pripraviť dobrý úvodný list exponátu

Autor: Lars Jørgensen
Preklad: Miroslav Bachratý
Prevzaté z FEPA NEWS 45, júl 2024

Tento článok je napísaný s cieľom poskytnúť pomoc a rady pre prípravu dobrého úvodného listu pre filatelistické exponáty. Aj keď je zameraný na exponáty tradičnej filatelie, mnohé informácie sú priamo alebo nepriamo prenosné a aj na exponáty iných tried.

Úvodný list je prvý list exponátu, ktorý uvádza diváka do exponátu. Je známy pod viacerými názvami ako úvodná stránka, úvodné prehlásenie, titulná stránka (list), prvý list, predná strana... je to však tá istá vec.

Mnohí sa zmieňujú o úvodnom liste ako o “**najdôležitejšom liste exponátu**” a aj keď sa dá o tom diskutovať, určite je to dôležitý list. Dobrý úvodný list môže znamenať rozdiel až dvoch stupňov medailí, takže je rozumné investovať trochu úsilia a času do jeho prípravy.

Úvodný list by sa nemal zamieňať so “synopsis”. Synopsis je dokument, ktorý nie je vystavený v rámoch, ktorý môže poskytnúť dodatočné informácie ako napr. históriu zbierky, nové prírastky a súvisiace informácie ako pomôcka alebo návod pre výstavnú porotu. Nie som fanúšikom synopsis a určite nemám rád jeho neustále rozširovanie od pôvodne jednej stránky, cez obojstranný text až po niekoľko strán. Podľa môjho názoru sa má hodnotiť to, čo je vystavené v rámoch. Možno je môj názor menšinový, treba však poznamenať, že Všeobecné pravidlá FIP pre hodnotenie súťažných exponátov na výstavách FIP (GREV) znejú nasledovne (Čl. 2, par. 2.2):

“Pri hodnotení exponátov sa berie do úvahy iba vystavený materiál a popis”.
(zvýraznené autorom článku).

Každopádne, úvodný list je povinnou požiadavkou, zatiaľ čo synopsis poskytuje vystavovateľ dobrovoľne.

Predpisy a smernice

Filatelistické výstavy na všetkých úrovniach sa riadia všeobecnými predpismi stanovenými FIP. Najzákladnejšie predpisy spoločné pre všetky výstavné triedy sú obsiahnuté v GREV (Všeobecné smernice pre hodnotenie) a sú podporené dodatkovými omnoho podrobnejšími pravidlami podľa výstavných tried SREV (Špeciálne pravidlá pre hodnotenie) a „Smernice pre hodnotenie“. V GREV paragraf 3.3 znie:

**„Exponát by mal obsahovať jasný koncept (zámer) spracovávaného predmetu .---
Koncept má byť stanovený v úvodnom prehlásení,---“**

V SREV pre exponáty tradičnej filatelie sa v článku 3 uvádza:

„Titulný list musí obsahovať úvodné vyhlásenie, ktoré vysvetľuje cieľ exponátu. Za ním musí nasledovať logický plán exponátu, ktorý sa vinie exponátom ako červená niť.

Nakoniec, Smernice pre tradičnú filateliu v paragrafe 2.3 uvádzajú:

„Všetky exponáty tradičnej filatelie musia obsahovať úvodný list. Tento list by mal obsahovať:

- Názov exponátu
- Krátku, presnú a súvisiacu všeobecnú informáciu o predmete exponátu
- Popis účelu exponátu (Čo je obsahom exponátu a čo je vynechané)
- Popis rozsahu exponátu
- Plán štruktúry exponátu – kapitoly a úseky a pod. – radšej než popisy „rámu po ráme“ alebo „listu po liste“
- Súpis obsahujúci osobný výskum vystavovateľa v rámci predmetu exponátu (s odkazmi na články alebo literatúru)
- Súpis odkazov na najvýznamnejšiu literatúru“

Mnohí vystavovatelia volia veľmi voľnú a zastaranú interpretáciu uvedených požiadaviek zúženú na „**Požiadavka na úvodný list spočíva v pláne a odkazoch na literatúru**“.

Toto je prílišné zjednodušenie, ktoré zachádza až do neatraktívneho, málo inšpiratívneho a málo informatívneho úvodného listu – keď plán predstavuje číslovaný „nákupný zoznam“ (pozri obr. 1).

Wavyline stamps

Study of the issues of 1905-1933, the overprints, the postal stationery and their use.

1. Plan
2. Essays and proofs
 - a. Essays from the 1902 competition
 - b. Essays used for other types of stamps
3. The types
 - a. Values of type I - mint
 - b. Values of type II - mint
4. Colours
 - a. 1 øre colours and shades
 - b. 2 øre colours and shades
 - c. 3 øre colours and shades
 - d. 4 øre colours and shades
 - e. 15 øre colours and shades
 - f. 5 øre colours and shades
 - g. 10 øre colours and shades
 - h. 20 øre colours and shades
 - i. 8 øre colours and shades
 - j. 7 øre colours and shades
 - k. 12 øre colours and shades
5. Sheet arrangement and margins
 - a. Sheets 1905-1913
 - i. Margins 1905-1913
 - b. Sheets 1913-1925
 - i. Margins 1913-1925
 - c. Sheets 1925-1933
 - i. Margins 1925-1933
6. Overprinted stamps
 - a. Overprinted to other value
 - i. 8 / 3 øre
 - ii. 7 / 8 øre
 - b. Overprinted to postage due stamp
 - i. 1 øre
 - ii. 15 / 12 øre
 - c. Overprinted to postal ferry stamp
 - i. 10 øre
7. Postal stationery
 - a. Post cards
 - i. 3 øre cards
 - ii. 8 øre cards
 - iii. 7 øre cards
 - iv. 12 øre cards
 - v. 10 øre cards
 - vi. Overprinted cards
 - vii. Cards with additional value printed
 - b. Wrappers
 - i. 2 øre wrappers
 - ii. 4 øre wrappers
 - iii. 3 øre wrappers
 - iv. 8 øre wrappers
 - v. 10 øre wrappers
 - vi. 5 øre wrappers
 - vii. Overprinted wrappers
 - viii. Wrappers with additional value printed
 - c. Letter cards
 - i. 10 øre letter cards
 - ii. Letter cards with additional value printed
8. Varieties and curiosities
 - a. 1 øre
 - b. 2 øre
 - c. 3 øre
 - d. 4 øre
 - e. 15 øre
 - f. 5 øre
 - g. 10 øre
 - h. 20 øre
 - i. 8 øre
 - j. 7 øre
 - k. 12 øre
9. Use
 - a. Postmarks
 - i. Normal postmarks
 - ii. Unusual postmarks
 - b. On cover
 - i. 1 øre
 - ii. 2 øre
 - iii. 3 øre
 - iv. 4 øre
 - v. 15 øre
 - vi. 5 øre
 - vii. 10 øre
 - viii. 20 øre
 - ix. 8 øre
 - x. 7 øre
 - xi. 12 øre
10. New engraved design in 1933

Obr. 1: AKO TO NEROBITĚ – Indexovo číslovaný „nákupný zoznam“.

Účel úvodného listu

Úvodný list slúži na dva účely:

1. Vysvetliť a predstaviť štruktúru a kvality exponátu.

A tým:

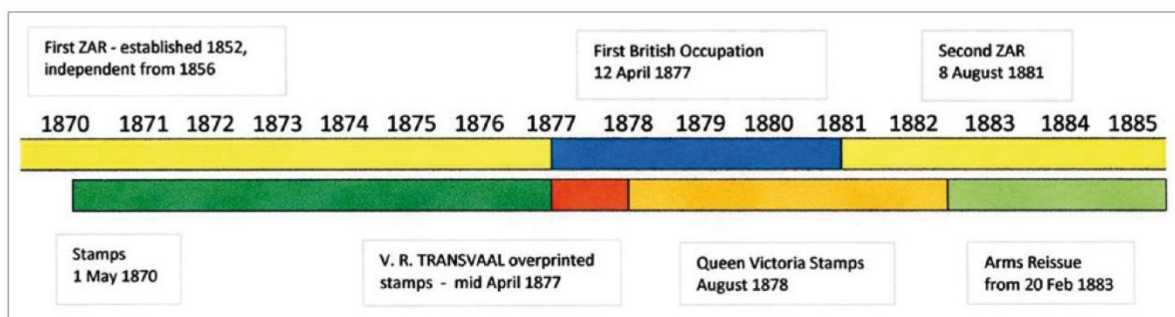
2. Vzbudiť záujem diváka venovať čas na prehliadku celého exponátu.

Úvodný list je jediné miesto, kde môžete skutočne ovplyvniť diváka. “Nákupným zoznamom“ to nedosiahnete. Vysvetlenie (a propagácia) zbierky vo formáte príbehu je omnoho vhodnejšie než suchopárne a nepríťažlivé vymenovanie toho, čo je vystavené.

Divákovi môže byť neutrálny návštevník alebo člen výstavnej poroty. Osobne radšej vystavujem pre zainteresovaného návštevníka než nevyhnutne pre výstavnú porotu. Vystavovanie je však aj súťažou a tak by ste sa mohli dostať do nemilosti, ak by ste nevyužili úvodný list aj pre „rozhovor“ s výstavnou porotou. Pamätajte na to, že úvodný list je jediný list exponátu, ktorý si výstavná porota určite prečíta.

Vyhýbajte sa použitiu skratiek na úvodnom liste, ak však používate skratky ďalej v exponáte, je vhodné tieto „preložiť“ na úvodnom liste. Pravda, bežne používané filatelistické skratky ako napr. „wmk“ (watermark = priesvitka), „cnds“ (circular date stamp = kruhová denná pečiatka), ERD (earliest recorded date = najskoršie známe použitie), LRD (latest recorded date = najneskoršie známe použitie) nevyžadujú vysvetlenie.

Aby úvodný list vzbudil apetít, musí byť príťažlivý. Nemal by byť písaný príliš malým písmom, mal by byť jasne vystavaný a kde je to možné, text by mal byť podporený vizuálnym prvkom. Avšak s obrázkami to nepreháňajte. Ani názov exponátu, ani obrázky by nemali zaberat' polovicu stránky. Je treba veľa toho povedať na úvodnom liste, preto treba jeho priestor využiť účelne. Je to ťažká úloha zhustiť všetky informácie, ktoré chcete sprostredkovať, do niekoľkých krátkych, zrozumiteľných viet a vyžaduje to teda dobre vyvážené zručnosti, aby ste našli miesto pre malé obrázky alebo diagramy.

Obr. 2: Príklad vizuálneho prvku, ktorý by mohol byť v prípade potreby zahrnutý na úvodný list: dvojité časové osi znázorňujúca politický a filatelistický vývoj vo vystavovanej krajine paralelne počas príslušného obdobia.

Úvodný list by mal byť dobre napísaný, rovnako ako aj dostatočne informatívny. Obzvlášť musí:

- Uviesť názov exponátu
- Špecifikovať predmet a rozsah exponátu
- Poskytnúť súvislosti alebo všeobecné informácie
- (Uviesť odkazy na literatúru)
- Uviesť vysvetľujúce poznámky vo vzťahu ku všetkým hodnotiacim kritériám, za ktoré sa udeľujú body, teda:
 - Spracovanie a význam
 - Znalosti a výskum
 - Stav a vzácnosť materiálu
 - Úprava a prezentácia

Názov exponátu

Typický exponát v tradičnej filatelii sa zaoberá známami nejakej krajiny z určitého obdobia alebo vydania. Toto by malo byť zrejme z názvu exponátu. Nazvanie zbierky: „Kníhtlačové vydania“ nenapovedá divákovi nič o tom, čo má očakávať. Sú to známky Číny alebo Luxemburska? Je to háčček z minulého roka alebo známky klasického vydania? Oveľa výpovednejší názov exponátu bude „Kníhtlačové vydania Veľkej Británie 1855 – 1901“, alebo lepšie, ak začneme názvom krajiny: „Veľká Británie 1855 – 1901: kníhtlačové vydania“. Precízne uvedenie názvu krajiny v názve exponátu je zvlášť dôležité, ak vystavujeme na medzinárodných výstavách (pozn. redaktora: Platí samozrejme najmä pre exponáty tradičnej filatelie.).

Ak sa zbierka zaoberá iba časťou nejakého vydania, je dôležité uviesť to jasne v názve exponátu a vysvetliť výber na úvodnom liste. Napríklad „Belgicko, známky Portman Leopold III vydané pred 2. sv. vojnou (1936 – 1940)“, ak nie sú obsiahnuté známky vydané počas a po skončení vojny. V takomto prípade by mal úvodný list obsahovať vysvetlenie, prečo toto obmedzenie a ako sa toto ohraničenie aplikovalo. Hodnota Portman 10 frankov hnedofialová bola prvýkrát vydaná v roku 1936, avšak bola opäť tlačená viackrát pred, počas a po vojne. Budú súčasťou zbierky len rané predvojnové vydania, alebo aj dotlače 10 fr. z obdobia počas vojny a po vojne?

Nikdy, opakujem nikdy, sa neodvolávajú na katalógové čísla známk či už v názve exponátu, na úvodnom liste, ani nikde v exponáte. V súvislosti s vystavovaním sa má na známky odkazovať názvom vydania, priesvitkou atď. a nie číslom v katalógu. Vy môžete uprednostniť katalóg Michel, niekto iný Gibbons alebo Yvert a Tellier.

Napokon, je veľmi dôležité, aby bol názov exponátu zhodný s tým, čo je vystavené v exponáte a s vysvetlivkami na úvodnom liste. Využívajte iba veľmi malý priestor úvodného listu (ak vôbec) na zmienku o skorších alebo neskorších vydaniach, ktoré nie sú ukázané v exponáte.

Predmet a rozsah

Ak niečo robíte, je vždy dobré si uvedomiť, čo chcete dosiahnuť. To sa týka ako prezentovania zbierky známk, aj keď ide len ako ukážky známk danej krajiny/obdobia, tak aj prezentovania exponátu súťažiacieho o najvyššiu možnú medailu. Vždy je veľmi dôležité vysvetliť rozsah.

Musí byť podrobne a jasne zdôvodnený výber obdobia resp. vydania. Logicky obhájitelný by mal byť začiatok a koniec. Typické je prirodzené ohraničenie novým dizajnom, zavedením novej meny, alebo nového režimu. V exponáte tradičnej filatelie musí ohraničenie spočívať vo filatelistickom dôvode (ako napr. zmena tlačiarne, alebo priesvitky) a nie na poštovo-historickom hľadisku (napr. poštová reforma, zmena poštových poplatkov).

Treba byť obozretný, ak sa vynechá niečo zo zvoleného obdobia alebo vydania. Ak vysoké/vzácne hodnoty zo série nie sú súčasťou exponátu, divák (porota) budú okamžite podozrievať vystavovateľa, že tieto vypustil, pretože ich nemá v zbierke zastúpené. Ak neexistuje dobrý argument pre vylúčenie známok, body za kritérium „Spracovanie“ pôjdu dolu a zrejme aj za kritérium „Vzácnosť“. Znovu, ak bolo niečo vypustené, toto rozhodnutie musí byť zdôvodnené.

Súvislosti a všeobecné informácie vo vzťahu k predmetu exponátu

Je užitočné uviesť niektoré informácie z pozadia a umiestniť vystavované známky do sociálne-historického kontextu. Boli známky vydané v bohatej spoločnosti s vysoko rozvinutou infraštruktúrou alebo to bolo skôr opačne – možno v spoločnosti zotavujúcej sa z vojny? Boli známky tlačené profesionálmi alebo bola sadzba začiatočnícka prípadne experimentálna? Divákovo myslenie treba zosúladiť s realitou vystaveného materiálu, aby vedel oceniť všeobecnú vzácnosť. Slovné „vysvetlenie situácie“ môže byť doplnené číslami ako napr. počet obyvateľov alebo rozsah poštovej prepravy v porovnaní s podobnými údajmi zo známejších krajín.

Podobne možno vyzdvihnúť rôzne relevantné špecifiká, umožňujúce lepšie pochopenie popisovanej oblasti:

- Niektoré krajiny/vydania ponúkajú množstvo skúšobných tlačí, zatiaľ čo pri iných sú takmer neznáme
- Kvalita je relatívna. „Plné okraje“ predstavujú oveľa vyššiu kvalitu, ak je to zbierka Thurn Taxis, než u prvých vydaní Rakúska.
- Známk, napr. britských domínií v Karibiku, boli tlačené v omnoho nižších nákladoch než známky Veľkej Británie v tom istom období.

Odkazy na literatúru

Oficiálna línia znie: „**Zoznam odkazov na najdôležitejšiu literatúru** musí byť uvedený na úvodnom liste.“ Ja som s ňou trochu v rozpore.

Prečo chce výstavná porota vidieť taký zoznam? Štandardná odpoveď je, že to poukazuje na vystavovateľovu znalosť najvýznamnejších publikácií k danému predmetu. Avšak úprimne povedané, to je zrejme zo spracovania vystaveného exponátu. Ak literatúra poskytuje návod ako rozlíšiť rôzne dotlače a tento aspekt nie je vo vystavenom exponáte viditeľný, je to zrejme nedostatok v spracovaní. Zoznam literatúry nie je potrebný, aby sme dospeli k tomuto záveru.

Iný argument, často predkladaný pre začlenenie zoznamu literatúry je, že slúži na pomoc výstavnej porote identifikovať a prípadne konzultovať príslušné podklady v rámci prípravy hodnotenia. Nemyslím si, že je vystavovateľovou povinnosťou poskytovať túto „službu“. Ak

nie je výstavná porota sama schopná vyhľadať príslušnú literatúru, som presvedčený, že v prvom rade nie je schopná hodnotiť exponát.

Avšak, aby som bol pragmatický, tolerujem použitie zopár riadkov úvodného listu na uvedenie odkazov na kľúčovú literatúru. Ak tak urobíme, treba vziať do úvahy, že účelom je uľahčiť vyhľadanie literatúry výstavnej porote a nemá zmysel uvádzať základné známkové katalógy alebo nekonkrétne „články z London Philatelist“ alebo „vlastné štúdie“.

Čo by ste ale mali uviesť, je zoznam akýchkoľvek vlastných textov, ktoré ste sami publikovali. To poskytuje odkazy na literatúru a, čo je zvlášť dôležité, vysiela silný signál o vašej vlastnej úrovni znalostí a výskumu – čo by malo byť tiež reflektované aj v samotnom exponáte.

„Ovplyvňovanie bodov“

Namiesto plytvania miestom plánom v podobne „nákupného zoznamu“ a príliš detailného zoznamu literatúry, silne odporúčam predstavenie exponátu tým spôsobom, že ho postavíme voči rôznym kritériám, podľa ktorých sa udeľujú body, t. j. slovne uviesť, čo odlišuje exponát od iných. Najdôležitejšie pritom je venovať sa na úvodnom liste kritériám Spracovanie a Znalosti a výskum.

Spracovanie

V ideálnom exponáte je línia príbehu natoľko zrejma, že divák ju okamžite pochopí aj bez potreby plánu. Takáto logika platí aj pri hlbších úrovniach. Inými slovami, čím sú spracovanie a štruktúra exponátu lepšie, tým je potreba detailného plánu menšia. Pravda, len málo exponátov je skutočne „samovysvetľujúcich“ a objasnenie štruktúry/logiky spracovania je pre „pochopenie“ exponátu prvoradé. Úvodný list je správnym miestom, kde sa to dá urobiť. Na porovnanie, v prípade exponátov tradičnej filatelie je načrtnutie spracovania menej potrebné, než je to v prípade tematických exponátov alebo exponátov poštovej histórie.

Treba vysvetliť, na čo je v exponáte kladený dôraz, napríklad zaobieraním sa detailne rôznymi nákladmi ale menej doskovými chybami; prednostným vystavením nepoužitých známok; možno dôrazom na väčšie celky, skúšobné tlače a pod.). Ideálne sa treba zaoberať všetkými filatelistickými aspektami vystavených známok, ale je úplne oprávnené zamerať sa viac na niektoré aspekty než na iné – zvlášť, ak je výber logicky vysvetlený, alebo poskytuje nejaké nové náhľady do predmetu spracovania.

Je rovnako dôležité vysvetliť zvolenú štruktúru prezentácie známok. Treba vysvetliť, ktoré sú principiálne kritériá pre rôzne úseky exponátu.

- Sú známky prezentované v jednotlivých úsekoch na báze rôzneho zúbkovania, priesvitiek, tlačových platní, alebo iných znakov?
- Mali by byť pretlačové vydania spracované spolu s pôvodnými známkami, alebo by sa nimi mala zaoberať zvláštna kapitola?
- Sú jednotlivé hodnoty emisie spracované jedna za druhou naprieč zmenami v zúbkovaní, atď.?
- Alebo je zvolené pre štruktúru iné odlišné a možno inovatívne kritérium?

Napríklad, väčšina exponátov belgického vydania Medallion (1849 – 65) má tendenciu prezentovať všetky hodnoty prvého vydania tlačené z 200-kusových platní (2 x 100), nasledujú známky tlačené z 300-kusových platní. Ukazujú tiež najprv nezúbkované známky nasledované v separátnej časti zúbkovanými známkami: štyri hodnoty s riadkovým zúbkovaním 12 ½, hrebeňovým zúbkovaním 12 ½ x 13 ½ a napokon hrebeňovým zúbkovaním 14 ½.

Alternatívne by bolo možné zaoberať sa hodnotou 10 c cez všetky platne neperforovaných a perforovaných známok, následne hodnotami 20 c a 40 c a skončiť neskôr vydanou hodnotou 1 c (1861). Nieкто by mohol začať hodnotou 40 c, ktorá bola vydaná ako prvá. Alebo začať hodnotou 1 c, keďže je to najnižšia hodnota vydania.

Na úvodnom liste by sa malo objasniť aké poradie bolo zvolené a malo by sa vysvetliť prečo je toto dobrá cesta ako sa zaoberať s týmito známkami.

Takéto vysvetlenie je omnoho cennejšie než dlhý indexový zoznam toho, čo je vystavené. Napokon, 90 percent exponátov tradičnej filatelie je štruktúrovaných chronologicky podľa poradia emisií a/alebo v poradí stúpajúcich nominálnych hodnôt. Je malá pridaná hodnota v konštatovaní, že sekcia 2.2 sa zaoberá rôznymi farebnými odtieňmi hodnoty 10 c a sekcia 2.2.2 sa zaoberá odchýlkami hodnoty 10 c, zatiaľ čo sekcia 2.2.3 ukazuje neobvyklé pečiatky a sekcia 2.2.4 ukazuje exempláre použité na obáľkach. Toto je dosť evidentné pre diváka pri prehliadke príslušných výstavných listov.

Znalosti a výskum

Ako už bolo diskutované, dokumentácia znalostí nie je najvhodnejšia poskytnutím dlhého zoznamu použitej literatúry. Omnoho dôležitejšie je preukázať ako ste tieto znalosti využili. To je, pravdaže prvoradé a predovšetkým sa to deje v exponáte, ale vysvetľujúce slovo môže pomôcť odovzdať túto informáciu. Je ľahšie opísať, ak sú znalosti použité v novej a nevyskúšanej kombinácii, napríklad znalosť výskytu rôznych odchýlok je skombinovaná so znalosťou farebných odtieňov, aby sa stanovilo poradie tlače. Takéto inovatívne prvky v exponáte vyžadujú vysvetlenie a zvýraznenie práve na úvodnom liste.

Použitie zavedených znalostí novým spôsobom tiež prináša výskum a, ako som už povedal, váš vlastný výskum by mal byť zvýraznený na úvodnom liste. Výsledky vášho výskumu môžu byť uvedené a odkaz môže smerovať tam, kde sa v exponáte popisujú nové objavy. Odkazy na výskum, alebo všeobecné články, publikované vami sú užitočnejšie než citovanie zoznamu dobre známych titulov a odkazov.

Význam

„Význam“ zostáva, napriek mnohým pokusom vysvetliť ako sa tu získavajú body, vysoko subjektívnou záležitosťou a variácie v hodnotení sú takmer nevyhnutné. Tieto rozdiely môžu byť nežiadúce, ale tiež môžu naznačovať ako môže byť porota ovplyvnená „správnymi“ argumentami. Preto je nevyhnutné vysvetliť čím je váš exponát dôležitý. Ťažkosť spočíva v tom, ako urobiť toto vysvetlenie presvedčivým.

Bežný spôsob ako urobiť toto hodnotiace kritérium objektívnejším je rozdrobiť ho na viacero atribútov, ktoré sú hodnotené osobitne, aby sa prišlo ku konečnému výsledku. Atribúty, ktoré sú súčasťou akejkoľvek definície toho, čo sa rozumie pod pojmom „význam“ sú:

veľkosť/rozloha, originalita, miesto v histórii, historické dedičstvo/vplyv, popularita, obľáznosť,... Na tieto atribúty by ste sa mali zamerať a zdôrazniť aké sú vaše známky dôležité.

Známky väčšej oblasti sa spravidla považujú za dôležitejšie než tie z menších území. Prvé známky vytlačené fotogravúrou budú mať vždy miesto v histórii, rovnako ako skoré vydania malého ostrovného národa Maurícius z dôvodu ich historického dedičstva.

Stav a vzácnosť

Stav a vzácnosť sú dve rôzne témy, ktoré musia byť oslovené. Obidve sú skôr záležitosťou faktov, ktoré ale môžete použiť vo svoj prospech ich porovnaním s inými oblasťami/krajinami filatelie.

Ak zbierate oblastné známky Južnej Austrálie, je vhodné pripomenúť divákovi (porote), že tieto známky boli pretláčané na známkach, ktoré boli v podstate odpadom, s menej kvalitným centrom a inými atď. a preto boli považované za nevhodné na predaj verejnosti ako normálne známky.

Ak zbierate známky Samoy, môže byť náročné aj pri najlepšej vôli získať vyššie hodnotenie významu kvôli jej malej rozlohe a vzdialenej lokalite, ktorá nebola atraktívna pre hlavné lodné linky. Známky však boli tlačené v oveľa menších počtoch než známky toho istého obdobia v niektorej z „významných“ veľkých krajín. V mojom prípade, dokonca aj „bežnejšie“ známky Transvaalu boli vydané v ďaleko menších počtoch než mnohé z medzinárodne známych „rarít“. Napríklad, bolo vydaných 21 440 kusov známky Transvaalu 1877 hodnoty 1 d na modrom papieri, v porovnaní s 21 844 kusmi predaných 5-dolárových amerických známok z emisie Columbus (1893) – a navyše počet dochovaných známok Transvaalu je omnoho nižší než 5-dolároviek.

Obr. 3: 21 440 kópií „bežnej“ známky Transvaal 1877 1 d v červenej farbe na modrom papieri bolo vytlačených oproti 21 844 predaným kópiám „vzácnej“ známky USA 1893 Columbus v hodnote 5 USD.

Ak využijete prehlásenie vzácnosti v exponáte, miesto preň by ste mali nájsť na úvodnom liste, kde vysvetlíte čo znamená „vzácný“ (napr. „menej než desať známych kusov“) a vysvetlíte, aký je zdroj tejto informácie – a či je to na základe vašej vlastnej evidencie exemplárov.

Úprava / prezentácia

Prezentácia je jediné hodnotiace kritérium, ktoré netreba komentovať na úvodnom liste. Prezentácia je čisto o estetike a nevyžaduje filatelistický náhľad pre posúdenie. Je ťažké povedať niečo zmysluplné na vysvetlenie zostavenia exponátu. Asi to ani netreba skúšať.

Zmena vášho úvodného listu

Vyššie uvedené reflexie nie sú ničím, na čo by som prišiel z večera na ráno. Je to výsledok procesu a proces pokračuje ako sa vyvíjajú nové pohľady a trendy vo filatelii a vystavovaní. Keď sa raz zapojíte do procesu modernizácie vášho vlastného úvodného listu prídete na nové skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na zbierku, resp. exponát ako celok. Môžete zistiť, že chýba logika spracovania v časti vášho exponátu alebo si môžete uvedomiť, že to čo vystavujete, je nevyvážené. Súčasne veľmi pravdepodobne rozviniete nové myšlienky pre zdokonalenie úvodného listu, keď budete zaujatý prepracovaním niektorej sekcie exponátu. Seriózna práca s úvodným listom môže skutočne obnoviť váš záujem a revitalizovať váš exponát. Súčasne je to ale tvrdá práca.

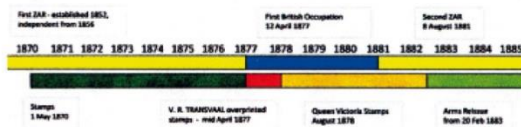
Počas mnohých rokov vystavovania, môj úvodný list podstúpil dramatický vývoj. Keď sa obzriem za svojimi dávnejšími snahami, jasne vidím, že úvod nebol divákovi veľmi nápomocný, ale som si celkom istý, že v tom čase to bolo to najlepšie, s čím som vedel prísť. Pri všetkej skromnosti verím, že dnes mám dobrý, výpovedný a konštruktívny úvodný list. Ale bez všetkých predchádzajúcich verzií by som k tomuto bodu nikdy nedospel.

Príležitostne som mal možnosť pracovať so zberateľmi na vylepšení ich úvodných listov pri príprave na medzinárodné výstavy – vždy to bola podnetná skúsenosť. Skutočnosť, že sme dvaja na diskusiu o téme je pre tento proces veľmi užitočná. Vzájomný súboj nápadov a názorov každého z nás urýchľuje veci, ale stále platí, že vymyslieť dobrý úvodný list nie je niečo, čo by ste urobili na jeden pokus.

The Zuid Afrikaansche Republiek - Transvaal 1869-1885

Objective. This presentation of the stamps of the Zuid Afrikaansche Republiek (ZAR) / Transvaal aims to revitalise the royal disciplines of traditional philately; i.e. the classification of stamps according to papers, colours, separation and plating of stamps.

Scope. The main focus of the exhibit is the **Arms stamps** that dominated the ZAR/Transvaal for 15 years (1870-85). They were issued by the first ZAR (1870-77), overprinted to reflect the British rule (1877-80) and ending their life with the stop-gap reissue of the 1d, 3d and 1s values without overprint by the second ZAR 1883-85. The Bradbury, Wilkinson & Co. engraved **Queen Victoria stamps** (1878-80) form an integrate part of the exhibit, but are purposely given less emphasis and space.

Context. The ZAR/Transvaal state administration was always weak and there was little or no infrastructure to hold together the vast and thinly populated nation. In 1869, the year before the first stamp was issued, the three principal 'towns' Potchefstroom, Pretoria and Rustenburg had respectively 1200, 300 and 200 inhabitants. At best a wheel track connected these towns/villages. "Post men" were not professionals and a "post office" was mostly a "cigar box" with a few stamps and perhaps a cancelling device at a trading post.

Treatment. The exhibit is set out chronologically.

Frame 1	Frame 2	Frame 3	Frame 4
Stamps of the First Zuid Afrikaansche Republiek (ZAR) (1869-77)		Provisional stamps of the First British Occupation (Transvaal) (1877-78)	
Frame 5	Frame 6	Frame 7	Frame 8
Queen Victoria stamps and the last provisional stamps of Transvaal (1878-1880)		Last use of the Arms plates during the first years of the Second ZAR (1883-85)	

The stamps of the first ZAR are principally classified by printer and for each printer by paper. The stamps printed by Otto and Celliers are also classified according to 'separation'. Shades are noted and stamps are plated. The overprinted stamps of the first British occupation are principally treated by setting (of which there were 4 respectively 15). Classification by paper still plays a role for the first overprinted stamps. For all overprinted issues 'separation' and shades too are specified. The Queen Victoria stamps are separated in printings and technical aspects such as transfer guide marks are demonstrated. For the '1 Penny' overprinted stamps the main focus is on the different overprint fonts used.

The last Arms stamps were, as it is shown, perforated either 11.9 or 12.2. Otherwise the focus is on the wear of the plates and the centre pieces are the complete plate reconstructions of all values.

Throughout all sections covers demonstrating usage and a number of rare and unusual postmarks are included.

Importance. Transvaal was a huge country important for its gold and diamonds. The stamps are different to other countries' and are second to none in terms of philatelic difficulty. The area was keenly collected by such prominent collectors as King George V, Tapling, Yardley and Curle. Combination covers and largest known units on/off cover are amongst the important objects shown. But it is the tête-bêche varieties that are the most iconic philatelic items.

Knowledge & research. Use has been made of the existing literature including the works by R.B. Yardley, J.N. Luff, and Alan Drysdall. Evidence of research and discovery items is omnipresent in the exhibit and the exhibitor is author of many research publications:

- "The Transvaal 'Spread Wings' 6d stamps 1870-1878" (216 pages, ISBN 978-1-9997203-0-8, 2017) - detailed study of the issues and complete plate description.
- "Early Covers from the Zuid Afrikaansche Republiek / Transvaal" (64 pages, 2010) - census, analysis and the first comprehensive compilation of postal rates.
- Prove that there are two rather than the previously presumed three settings on the 3d on green paper of 1879. The Transvaal Philatelist No. 182.
- Discovery of the 1878 Queen Victoria 1 shilling showing the paper-maker's watermark. TP No. 195.
- Plating work to achieve complete sheet reconstruction of the 1883 re-issue 3d black on rose paper and the 1s of the same issue. The Transvaal Philatelist No. 185 respectively No. 181.

Condition. ZAR/Transvaal stamps were mostly printed on low quality fragile paper. The exhibited material is well above average quality.

Rarity. Very little proof material for the Arms issues exists, and only from Otto's preparatory work. No proof material exists for the locally printed Arms stamps. The stamps were printed in very small numbers the 'basic' rarity is high. Units of any kind are rare. Rarest of all are the tête-bêche units with only 16 on private hands. Both the 6d and the 1s are shown in tête-bêche units as is a 3d tête-bêche proof pair. In addition the important inverted electro of the 6d and 1s is shown for most of the existing issues as single stamps. Covers of any nature are rare. A number of stamps are unknown on cover and in total there are less than 500 known covers for the period - 10% of which are shown. This is not a collection easily duplicated.

Rarity statements in the collection are based on own records of known material.

Presentation with care for detail and visual appeal.

Obr. 4: Najnovšia verzia môjho vlastného úvodného listu.